

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Ordinis Sacramento Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XXIX. Argumentum. Supposita incontrovertibili existentia Ordinis Diaconatus, & quod ipse sit Sacramentum; Inquiritur, Quænam ejus sit Materia, & Forma? Referuntur Quinque opiniones diversæ, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94570)

- 33 ulterius prædictus Regularis afficitur pœna suspensionis lata per Pium II. in sua Bulla VII. anni 1461. incipien. *Cum ex Sacrorum* &c. contra suscipientes Sacros Ordines absque legitimis Dimissoriis; iste enim non ordinatur cum Dimissoriis legitimis, quia non sunt concessæ à legitimo Superiore Regulari, cum Prælatus Monasterii non sit vere Prælatus respectu invalide professi, ut notat Bordonus d. Resol. 8. num. 32. & Lezana d. tom. 4. num. 17. inferens ex hoc, quod incurrit etiam in irregularitatem, si cum dicta suspensione celebraverit, dispensabilem à solo Papa juxta antedictam Bullam 75. S. Pii V. prout declaravit tum S. Congregatio apud Garziam d. part. 2. cap. 5. num. 11. tum Rota in una Urgellen. Canonizatus 3. Martii 1595. coram Blanchetto, quam ponit ibi Garzias, ac Sanctarellus Var. Resol. q. 49. n. 10. Barbosa alleg. 19. num. 5. & Thesaurus de Pœnis Eccles. part. 2. Verb. Ordo. cap. 11. Excusant tamen omnes præfati Theologi Regularem ordinatum cum professione invalida in Sacris, si bona fide credebat, eam esse validam, vel sciens esse irritam ausus non fuisset eam manifestare ob aliquam gravissimam causam, timorem, damnum, vel scandalum; quo in casu consulendi sunt antedicti Auctores, ac etiam Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 37. num. 43. Illud autem est valde notabile, quod invalide professus suscipiens Ordines Sacros ad titulum professionis censetur eam tacite ratificare, ut respondit S. Congregatio in una Beneventana
- 35 20. Decembris 1619. apud eundem Lezanam d. tom. 4. Verb. Professio Regularis num. 4. à studio sis videndum. Si tamen obtineat Regularis, ut supra in Sacris ordinatus, declarari nullam suam professionem, debet sibi providere de Patrimonio, antequam celebret, & illius approbationem obtinere ab Ordinariò, prout præcipiunt Judices Apostolici in sententia super nullitate Professionis; & ego pluries practicavi circa Patrimonia, ad approbandum mihi exhibita in Curia Episcopali à Regularibus, qui obtinuerant in Nunciatura Apostolica Veneniarum declarationem nullitatis suæ professionis; ex quibus sententiis deduco, non esse in viridi observantia
- 36 antedictam declarationem S. Congregationis, & circa eandem non leves considerari posse difficultates, siquidem Regularis inscius nullitatis suæ professionis si ordinetur in sacris, non videtur posse ratificare illam, quia nemo ratificat rem, quam ignorat; & è contra si ejusdem nullitatis scientiam habebat, nunquam posset, sententiam super eadem nullitate reportare, & de claustris exire; quod tamen frequenter fieri videmus. Sed & hæc obiter, non enim talis disputatio spectat ad præsentem Decisionem.

DECISIO XXIX.

ARGUMENTUM.

Supposita incontrovertibili existentia Ordinis Diaconatus, & quod ipse sit Sacramentum; Inquiritur, Quænam ejus sit Materia, & Forma? Referuntur Quinque opiniones diversæ, sed valde eruditæ: nec non eorum Auctores, ac Fundamenta, cum

objectionibus, quas sibi faciunt ad invicem. Concluditur, Materiam Diaconatus consistere tum in impositione manuum, tum in traditione Libri Evangeliorum; Formam vero in verbis, quæ in utraque Actione ab Episcopo proferuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Diaconatus Ordo semper fuit in Ecclesia.
- 2 Episcopi nomen olim comprehendebat etiam Presbyteros.
- 3 S. Clementis Papæ, & Conciliorum testimonium de existentia Diaconorum.
- 4 Diaconatus Ordo est Sacramentum.
- 5 Diaconatus de Materia, & Forma opiniones quinque.
- 6 Manus impositio an sit materia Ordinis Diaconatus?
- 7 Apostoli per eam ordinarunt septem primos Diaconos.
- 8 Carthaginensis Conc. IV. Can. 4. declaratio, Et n. 35.
- 9 Gratia an conferatur in Diaconatu, per impositionem manus? Et n. 37.
- 10 Ritualia antiquissima quid dicant de materia Diaconatus? Et n. 16.
- 11 Evangeliorum libri traditio in Ordine Diaconatus antiquissima.
- 12 Monachi Cassinenses prædicant Fidem in Anglia Anno 596.
- 13 Scriptoribus antiquis incognita traditio Libri Evangeliorum in Ordine Diaconatus.
- 14 Durandus Episcopus fuit Urbis Aniciensis.
- 15 Diaconi ab initio Ecclesiæ Evangelium recitabant.
- 17 Aniciensis Civitas ubi sit? ac Bellovacii?
- 18 Carlomanus filius Regis Francia factus Clericus & Diaconus.
- 19 Orientalis Ecclesia ordinat Diaconos sola manuum impositione.
- 20 Gabrielis Metropolitæ Philadelphiæ dictum de Materia Ordinum.
- 21 Græcus Episcopus Rome alitur à Papa pro Ordinationibus Græcis.
- 22 Græci Ritus circa Eucharistiam approbati à Papa qui sunt?
- 23 Innocentii IV. Bulla quod Græci ordinent juxta Ritus Ecclesiæ Romanæ.
- 24 Diaconatus Materia est Libri Evangeliorum traditio.
- 25 Concilii Florentini Verba circa Materiam, & Formam Sacrorum Ordinum.
- 26 Pontificalis Romani Verba circa Ordinem Diaconatus.
- 27 Pontificale, ac Ceremoniale Romanum habent vim legis.
- 28 Cap. 1. de Sacram. non iterum declaratio, & n. 39.

- 29 Cap. Presbyter. eod. tit. explicatur & num. 39.
- 30 Forma Sacramentorum debet eorundem Virtutem innuere.
- 31 Maſtrii reſponſio circa Materiam, & Formam Diaconatus.
- 32 Traditio libri Evangeliorum in Diaconatu habetur ultra XI. ſecula.
- 33 Diaconatus Materia duplex, Traditio Libri, & Manuum impositio.
- 34 Concilii Florentini doctrina infallibilis.
- 36 S. Hieronymi auctoritas de impositione Manuum in Diaconatu.
- 38 Conciliorum Carthaginensis IV. & Florentini concordatio.
- 40 Stola, an ſit Materia Diaconatus?
- 41 Diaconus an preces mortaliter cantando Evangelium ſine Stola?
- 42 Ritualium antiquorum alia ponunt Stolam dari Diacono, alia non.
- 43 Diaconorum Manuum in Ordinatione Uſus.

Expediti ab his omnibus, quæ circa Subdiaconorum Ordinationem erant neceſſario explananda, opus eſt aſſumere declarationem Ordinis Diaconatus; cuius cauſa immorandum non eſt in probanda ejus exiſtentia; & in demonſtrando, quod iſte Ordo ſit, & ſemper fuerit in Eccleſia, etiam ab initio; cum de eo teſtimonia habeamus in Scriptura Sacra, videlicet in *Act. Apoſt. cap. 6. num. 5.* ubi Apoſtoli elegerunt ſeptem Diaconos, & eorum primum S. Stephanum, qui fuit Protomartyr. Item de Diaconis verba fecit Apoſtolus Paulus indicans virtutes, quibus ornati eſſe debent, dicens: *1. Timoth. 3. 8.* Diaconos ſimiliter pudicos, non bilinguos, non multo vino deditos, non turpe lucrum ſectantes, habentes myſterium fidei in conſcientia pura. Et hi probentur primùm, & ſic miniſtrent nullum crimen habentes. Prout etiam in *Epist. ad Philippenſes cap. 1. num. 1.* ibi: Paulus, & Timotheus ſervi JESU CHRISTI omnibus ſanctis in CHRISTO JESU, qui ſunt Philippi, cum Episcopis, & Diaconis; ubi Cornelius à Lapide ſic ſeipſum interrogat, ac reſpondet: Dices, in una Civitate Philippenſi tamùm unus erat Episcopus, quomodo ergo ſcribit Paulus Episcopis in plurali?
 2. Reſpondeo, per Episcopos hic Apoſtolus intelligit Presbyteros. Ita Chryſoſtom. Theophil. Oecumen. & alii. Unde Syrus vertit, cum Presbyteris, & eorum Miniſtris: vult enim Apoſtolus hiſce duobus nominibus ſalutare totum Clerum Philippenſem, & ſic Presbyteros nominat Episcopos; Diaconos vero, Subdiaconos, & reliquos inferiores, digniori Diaconorum nomine complectitur. Episcopum autem non ſalutat, quia hic erat Epaphroditus harum lator Litterarum. Igitur tunc Diaconi erant.

Uteriùs teſtimonium reddunt exiſtentia Ordinis Diaconatus in Eccleſia Dei primi Apoſtolorum diſcipuli, quos inter S. Clemens Papa, electus Anno 93. ipſe enim in *lib. 8. Apoſtolic. Conſtitut. cap. 10.* ſic eos nominat: Oremus pro Doct. Clericali Tom. II. Lib. V.

omnibus Diaconis, & Miniſtris, ut tribuat eis Dominus Miniſterium ſine querela ullius. Et inter Canones, qui dicuntur Apoſtolorum, *cap. 41.* ita legitur: Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus aleis, & ebrietatibus vacans, vel ceſſet, vel deponatur. In Concilio Arelatenſi I. celebrato Anno 310. hæc habentur in *cap. 18.* De Diaconibus Urbicis ut non aliquid per ſe præſumant; ſed honor Presbyteris reſervetur. Et *cap. 22.* De Presbyteris, aut Diaconibus, qui ſolent dimittere loca ſua, in quibus ordinati ſunt, & ad alia loca ſe transferunt, placuit, ut hiſ locis miniſtrent, quibus præfixi ſunt. Concilium Anciranum de Anno 318. in *cap. 9.* Ita Diaconos indicat: Diaconi quicumque ordinantur, ſi in ipſa Ordinatione teſtati ſunt, & dixerunt, velle ſe conjugio copulari &c. Concilium verò Romanum Anno 325. habitum ſub S. Sylveſtro Papa *cap. 6.* dicit: Ut Diaconi non ſint plus, vel amplius per Parochiarum examen, niſi duo. Similiter *cap. 18.* Nemo enim Diaconus adverſus Presbyteros afferat crimen turpitudinis. Concilium autem Nicænum Primum, quod eodem Anno 325. fuit congregatum in *can. 16.* de Diaconis ita diſſerit. Diaconus non debet communicare prius, quàm Episcopus, neque prius, quàm Presbyter, quia gradus Diaconi infra gradum Presbyteri eſt. Ex quibus omnibus, præter alia Concilia, quæ ſupradictis ſubſequuntur, & de Diaconis decreta ediderunt, pleniffimè conſtat de exiſtentia Ordinis Diaconatus, qui quidem ſemper exiſtit apud omnes Eccleſias.

Pari modo non eſt opus probare, quod Diaconatus Ordo ſit à Chriſto Domino inſtitutus; & quod ſit Ordo Sacer, atque Sacramentum; tum quia id à nobis plene probatum fuit ſupra *Decif. VI.* & demonſtratur à Barboſa de *Jure Eccleſ. Univ. lib. 1. cap. 35. num. 8.* tum etiam quia id habetur expreſſe in Concilio Tridentino ſeſſ. 23. *can. 6.* hiſ verbis: Si quis dixerit in Eccleſia Catholica non eſſe Hierarchiam Divinam Ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Episcopis, Presbyteris, & Miniſtris: Anathema ſit. At Diaconus eſt unus de principalibus Miniſtris. Ergo eſt ex Divina inſtitutione. Ergo Ordinatione Diaconi eſt Sacramentum. Hinc S. Ignatius Martyr *Epist. 14.* ſcripſit ad Ephēſios: Enitimi, Chariffimi, ſubjecti eſſe Episcopo, & Presbyteris, & Diaconis; qui enim hiſ obedit, obedit Chriſto, qui eos conſtituit. At Diaconatus eſſentia, & Ordinis Diaconatus qualitas Sacramentalis innotescunt ex decreto Concilii Florentini, in quo hujus Ordinis exprimitur Materia, & Forma; certum eſt autem quod talis expreſſio indicat illum eſſe Sacramentum, ut copioſè diſſerit Eminent. Card. de Lauræa de *Sacr. Ord. diſp. 6. à num. 69.* & ſeqq. Idcirco pro explanatione hujus Ordinis duo tantùm veniunt examinanda; Unum, *Quæ, & Qualis ſit Materia*, ac *Forma Ordinis Diaconatus?* Alterum, *Quæ, & Quot ſint officia Diaconorum?* De primo agendum in præſenti Deciſione; de altero in ſequenti.

Et equidem quod ad hoc Aſſumptum requirens, *Quæ, & Qualis ſit Materia ac Forma Ordinis Diaconatus?* reperio quinque opiniones. Prima, quod materia ſit traditio Libri & Evange-

Evangeliorum. Secunda, quod sit impositio manus Episcopi super Caput Ordinandi. Tertia, quod utraque ex prædictis concurrat simul ad integram hujus Ordinis materiam. Quarta, quod ultra primam, & secundam materiam antedictam concurrat etiam traditio Stola. Quinta, quod præter omnes materias præenarratas olim accedebat Unctio manum ejusdem Diaconi Chrismate Sacro. Forma autem sint Verba, quæ profert Episcopus in prædictarum materiarum traditione. De singulis differamus, earum fundamenta demonstrando, objecta referendo, ac juxta approbatos Auctores resolvendo.

Prima itaque opinio tenet, quod Materia Ordinis Diaconatus sit impositio manus Episcopi super caput ordinandi; Forma verò Verba illa, quæ tunc Episcopus profert, nempe: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur ad resistendum diabolo.* & *tentationibus ejus in nomine Domini.* Hanc opinionem ait Morinus d. part. 3. Exercit. 9. de Sacris Ordinatis. cap. 1. num. 2. doceri à S. Bonaventura in 4. dist. 24. part. 1. art. 1. q. 4. à Durando ibid. q. 3. num. 7. & 8. à Scoto in ead. dist. q. 1. (sed Scotista negant, opinionem hanc esse Scoti) à Rossense in libro contra Captivitatem Babylonicam cap. 22. §. 7. & de Sacerdotio contra Lutherum Axiom. 9. ab Arcudio lib. 6. cap. 4. à Becano de Sacram. Ord. cap. 26. q. 4. quibus additur Hofius à Maffrio in 4. Sent. disp. 1. num. 42. Fundamenta hujus opinionis sunt sequentia:

Primum, quod hoc modo ordinati fuerunt primi septem Diaconi ab Apostolis, ut legitur in supracit. cap. 6. Act. Apost. num. 6. *Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes, imposuerunt eis manus.* Quo loco scribit Tiranus: *Qua ratione verò Diaconorum horum Ordinatio sit verum, ac proprie dictum Sacramentum à Christo institutum, & hic ab Apostolis primum collatum, patet ex impositione manuum hic adhibita, quo signo representatur illapsus, & obumbratio Spiritus Sancti, & ita docet Innocentius III. lib. 3. de Myst. Missæ cap. 5. & 6.*

Secundum; quod Concilium Carthaginense IV. in can. 4. de hac tantum Materia, scilicet impositione manuum loquitur, ita dicens: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.*

8. Cæterum, qui sequuntur aliam opinionem, quod Materia sit traditio Libri Evangeliorum, de qua infra, respondent supradicta duo fundamenta non concludere, solam manuum impositionem esse Materiam Diaconatus; quia non excludunt eandem traditionem Libri, etsi eam non enuncient; imò Concilium Carthaginense præfatum non videtur voluisse in illo Canone docere materiam hujus Ordinationis; sed tantummodo decernere, quod dum Diaconus ordinatur, solus Episcopus debet imponere manum super caput ejus; non autem cum Episcopo etiam alii Sacerdotes, ut faciunt in ordinatione Presbyteri; siquidem ait Concilium, *non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Ita Dicañst. tract. 6. num. 171.

Tertium fundamentum est; quia per hanc impositionem manus tam in Diaconatu, quam in Presbyteratu confertur gratia, ut docet sanctus Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 5. & colligitur ex D. Paulo 1. ad Timoth. 4. 14. *Noli*

negligere gratiam, que data est tibi, cum impositione manuum Presbyteri: Ideo definit Concilium Tridentinum sess. 23. can. 4. Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipite Spiritum Sanctum, Anathema sit. Ergo per impositionem Manus perficitur Ordinatio Diaconi, & conficitur Sacramentum; quia ubi gratia confertur, ibi datur Ordo, & Sacramentum. At huic fundamento responderi potest, quod datur gratia non materialiter ad illa Verba *Accipe Spiritum Sanctum ad robur &c.* sed moraliter in tota Ordinatione; quod est dicere inchoative; dum illa Verba proferuntur, complete, quando traditus est Liber Evangeliorum, ut differunt Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. num. 31. & seqq. & nos diximus supra Decif. XI. num. 28.

Quartum fundamentum est, quia in Ritualibus, seu Libris Pontificalibus antiquis, idest exaratis ab initio Ecclesiæ usque ad annos nongentos, ubi agitur de Diaconorum Ordinatione, non fit mentio de alia Materia, quam de Manus Episcopi impositione. Horum Ritualium plura exempla ponit Morinus in cit. tract. de Sacris Ordinatis. part. 2. à pag. 212. usque ad pag. 230. quorum exemplar primum conscriptum esse ait 10 Anno Quingentesimo, in quo ad pag. 214. in Oratione, quæ inscribitur *Consecratio in Ordinatione Diaconi*, versus finem hæc habentur Verba deprecative: *Emitte in eum, quæsumus Domine, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii tui fideliter exequendi munere Septiformis tue gratie roboretur.* Et prosequitur deprecando, ut in eo christianæ virtutes abundant. Porro huic fundamento obviare videtur id, quod scribit idem Morinus d. tract. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 4. his verbis: *Excipiendum est solum Sacramentarium Anglicanum, quod Annorum videtur octingentorum, & illam traditionem habet (Libri Evangeliorum) cum formula speciali: Postea tradat ei Episcopus Sanctum Evangelium dicens: Accipe istud volumen Evangelii, lege, & intellige, & aliis trade, & tu opere adimple.* Nam prædictum Sacramentarium, seu Rituale, aut Pontificale potest esse vetustius, ac non solum ante Annos, octingentos scriptum (ut arbitrat ipse Morinus) sed etiam ante mille Annos & ultra; cum enim sit Anglicanum, prout illud quoque nominat Menardus in Notis ad Lib. Sacram. S. Gregorii pag. 289. cur non illud scripserit, ac secum tulerit S. Augustinus, nuncupatus Apostolus Anglorum, quem S. Gregorius Magnus misit cum aliis Monachis Cassinensibus ad prædicandam fidem in Angliam Anno 596. teste ibid. Emin. Card. Baronio, nam fuerat à S. Gregorio Papa creatus Episcopus, & per consequens opus habebat Pontificali Libro pro Ordinationibus Sacris?

Quintum fundamentum hujus opinionis, quod totis viribus dilatat Morinus d. p. 3. Exercit. 9. cap. 1. à num. 4. & seqq. est, quod Scriptores antiqui, de Ordinibus Ecclesiasticis, ac de Divinis Officiis scribentes, nullam fecerunt mentionem de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi, ut videre est apud S. Ildorom Episcopum Hispalensem, qui vivebat Anno 630. lib. 2. cap. 8. apud Alcuinum, qui scribebat Anno 780. & apud Amalarium, qui florebat Anno 830. ex cujus verbis lib. 2. de Ecclesiast.

- clericali. Offic. cap. 11. § 12. Imò defumitur, non potuisse Librum Evangeliorum tunc esse materiam Diaconatus, quia ibi notat, quòd eo tempore Diaconi non legebant Evangelium in Missa. Igitur ordinabantur sola Manuum impositione, & hæc erat unica Materia illius Ordinis.
- 14 Hoc idem expresse testatur Durandus Ordinis Prædicatorum, & Episcopus Aniciensis Anno 1320. in 4. Sent. dist. 24. q. 3. num. 7. ubi hæc habet: *Traditio Libri in Ordinatione Diaconi non observatur in omni Ecclesia; unde secundum Ordinarium (idest Rituale, seu Librum Pontificalem) antiquissimum Ecclesie Aniciensis, cui præsumus, Liber Evangeliorum non tradebatur Diacono in Ordinatione sua; sed Nos volentes nos conformare ceteris Ecclesiis posuimus de manu nostra in margine dicti Ordinarium, quòd Liber Evangeliorum tradatur Diacono cum consueta forma Verborum.* Sed subverti posse videtur fundamentum hoc ex prædicatorum Auctorum dictis coacervatum, tanquam minus stabile, quia alii antiquiores ipsis testantur, quòd in primis Ecclesie sæculis Diaconi in Missa Evangelium recitabant. S. Hieronymus Anno 390. scripsit in Epist. ad Sabianum: *Evangelium Christi quasi Diaconus lætitabat.* S. Gregorius Magnus d. Anno 596. lib. 4. Epist. 44. in Synodo Romano habet hæc: *Constitutio, ut in hac sed sacri Altaris Ministri (idest Diaconi) cantare non debeant, solumque Evangelicæ lectionis Officium inter Missarum solennia exsolvant.* S. Isidorus Hispalensis, antedicto suo ævo, scilicet Anno 630. d. lib. 2. De Divinis Officiis cap. 8. postquam multa Diaconorum officia reulit, subdit: *Ipsi etiam, ut aures habeamus ad Dominum, clamant; ipsi quoque evangelizant; sine ipsis Sacerdos nomen habet, officium non habet.* Ergo præcis illis temporibus Diaconi cantabant Evangelium in Missa, & Auctores præcitati contrarium asserentes, non censentur bene informati. Annotationem Durandi si quis carpere vellet, inquirere posset, cujus ætatis esset Ordinarius, seu Ritualis Liber, in quo asserit, nihil fuisse scriptum de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi? quandoquidem in Rituali Bellovacensi scripto Anno 970. quem ponit ipse Morinus d. part. 2. de Sac. Ordin. pag. 270. col. 2. in ejusdem Diaconi Ordinatione, post traditam eidem per Episcopum Stolum, leguntur hæc Verba: *Tunc porrigit Episcopus ei textum Evangelii, ita dicens: Accipe licentiam legendi Evangelium in Ecclesia Dei.* Illud Rituale scriptum fuerat annis quadringentis ante Durandum, & continebat in se traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi. Ergo vetustius esse debebat ordinatio Durandi, seu ejus Ecclesie Aniciensis, in quo hæc traditio Libri Evangeliorum non erat. At est ne credibile dictu, quòd Liber Ritualis adhiberetur ab Episcopis Aniciensibus per annos quadringentos, & integer perduraret? Tanta laborabat paupertate Ecclesia Aniciensis, ut in cursu quatuor sæculorum novum Codicem, Librumve Ritualem sibi comparare non posset?
- 17 Fortius. Aniciensis Episcopatus, ac Civitas est in Gallia, distans à Lugduno leucis 22. ut notat Ferrarius in Lexico Geograph. Verb. Anicium. At quomodo asseverare possunt supracitati Auctores, quòd neque traditio Libri Evangeliorum spectabat ad Ordinationem Diaconi, neque Le-

ctio Evangelii in Missa ad Officium Diaconorum; si in prædicto Rituali Bellovacensi ea notabatur, & Bellovacum est Urbs Gallie? Certissime Annales Metenses Anno 870. apud eundem Morinum d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 14. referunt hæc, quæ sequuntur de Carlomanno Caroli Calvi Galliarum Regis Filio: *Carlomannus cum esset parvulus, jussu Patris attonsus, Clericus factus est. Debinc procedente tempore ad Diaconatus Officium, quamvis invitatus, atque coactus in presentia Genitoris ordinatus est, legitque publice Evangelium, & Pontifici Missam celebranti juxta morem ministravit.* Ex his deducitur, cantare Evangelium in Missa fuisse proprium Officium Diaconi, non solum tempore Durandi, sed per quingentos annos ante illum, atque in temporibus Alcuini, Amalarii, & Rabani. Igitur quomodo negabunt traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi ex supposita non Lectione Evangelii à Diacono in Missa? Hac Lectione comprobata potest deduci ex ea prædicta Libri traditio in Ordinatione; & impugnari quòd Ordinatio Diaconorum fieret per solam manus impositionem. Hæc dicta sint, non ad impugnandam, sed ad magis dilucidandam veritatem.

Sextum fundamentum supradictæ primæ opinionis est Ecclesie Orientalis usus, ac immemorabilis consuetudo ordinandi Diaconos sola manuum impositione; ut demonstrant omnes scribentes Scholastici, ac Canonistæ, & testantur Libri Rituales Ordinationum Græcarum, quos inseruit ipse Morinus in d. tract. de Sacris Ordin. part. 2. inter quos in vetustissimo Codice existente in Bibliotheca q. Eminen. Cardinalis Francisci Barberini, conscripto (ut ait) non gentis ab hinc annis de Diaconorum Ordinatione pag. 55. apud eundem Morinum ita legitur, *ORDINATIO DIACONI: Postquam facta est, Sancta Oblatio, & portæ apertæ sunt, antequam dicat Diaconus, OMNIUM SANCTORUM, adducitur Archiepiscopo, qui ordinandus est Diaconus, & cum dictum est, DIVINA GRATIA, genuflectit qui ordinatur; Archiepiscopus autem tribus factis super caput ejus, Crucis signis, Manuque ipsi imposita, sic precatur:*

Domine Deus noster, qui Providentia tua subministrationem, & abundantiam Sancti tui Spiritus in eos misisti, qui ab inderutabili virtute tua constituti sunt Ministri, ut inserviant immaculatis tuis Mysteriis: Ipse Domine hunc, quem tibi placuit à me promoveri ad Diaconi munus, in omni morum gravitate, & severitate conserva, ut Mysterium Fidei in pura conscientia detineat. Donaque illi gratiam, quam Stephano Protomartyri tuo donasti. Et quem primum vocasti ad opus Ministerii tui, dignum quoque illum redde pro tuo beneplacito, qui administret datum sibi à benignitate tua gradum. Qui enim bene ministrant, gradum sibi ipsi bonum acquirunt. Perfectum quoque servum tuum effice, quia tuum est regnum, & virtus.

Facitque precem Diaconorum unus, in pace Dominum deprecemur. Pro pace superna, & salute animarum nostrarum Dominum deprecemur. Pro pace Universi mundi. Pro Archiepiscopo nostro N. ipsius Sacerdotio, auxilio, perseverantia, pace, & salute ipsius, & operibus.

„operibus manuum ejus, Dominum deprecemur. Pro eo, qui nunc promovetur, Diacono, & salute ipsius, Dominum deprecemur; ut benignus Deus, & hominum amans illi donet Diaconatum sine macula, & inculpate exercere. Dominum deprecemur pro piissimo Imperatore nostro.

„Dum à Diacono fit hæc Oratio, Archiepiscopus habens similiter manum super caput illius, qui ordinatur, sic precatur.

„Deus Servator noster, qui incorrupta voce Apostolis tuis prædixisti, & primum eorum fore prædicasti eum, qui adimpleverit Diaconi Ministerium, sicut scriptum est in Sancto Evangelio tuo, *Quicumque voluerit inter vos esse primus, sit vester Minister.* Tu omnium Domine hunc quoque servum tuum, quem dignum effecisti, qui Diaconi ministerium subiret, reple per adventum vivifici tui Spiritus omni fide, & charitate, & virtute, & sanctificatione. Non enim in impositione manuum mearum, sed in visitatione divitis misericordiae tuæ iis, qui de te digni sunt, gratia conceditur; ut omni peccato purgatus in die tremenda Judicii tui sine culpa tibi præferretur, & mercedem tuæ promissionis, quæ fallere non potest, recipiat. Tu enim es Deus noster, Deus misericordiae, & salutis. *ꝛ. Amen.*

„Amen pronunciato, tollit Phoenon illius, qui ordinatur, & illi Orarium imponit, datoque illi osculo tradit ei Sanctum Flabellum, sistitque ventilando sancta Dona, quæ in Divina Mensa exponuntur. Tunc qui in ambone est Diaconus dicit: Omnium Sanctorum memoriam agentes &c. Cum autem Ordinatus participaverit Sancto Corpori, & pretioso Sanguini, tradit ei Archiepiscopus Sanctum Calicem, quo accepto participes facit Sacri Sanguinis ad eum accedentes. Hæc equidem cum Missa integra peragitur &c.

Pater itaque ex usu, ac consuetudine Orientalis Ecclesiæ ordinandi Diaconos absque instrumentis materialibus; Materiam hujus Ordinis esse manus impositionem, quam facit Episcopus Ecclesiæ Occidentalis, dum ordinat Diaconos. Hanc Ecclesiæ Græcæ, & Orientalis consuetudinem testantur omnes scribentes de Ordinis Sacramento; cui nihilominus refragatur Gabriel Philadelphiae Metropolitae in Libello de fœderem Ecclesiæ Sacramentis, quem per extensum posuit Morinus de Sacram. Ordin. part. 2. pag. 163. in eo enim ita testatur cap. 4. *Materia quidem Sacri Ordinis sanctus est panis, & Sanctorum Vasorum quantitas, & cetera uniuscujusque Ordinis, ut fert consuetudo.* His verbis manifestè innuit Græcus hic Antistes, ac Metropolitae, quod suis temporibus etiam in Ecclesia Orientali Ordines Sacri conferebantur non per solam manuum impositionem, sed cum traditione Instrumentorum. Displicent supradicta verba Morino, qui in Adnot. Ad Græcas Ordinationes pag. 205. num. 151. ea retundere conatur, ita scribens: *Vult Gabriel aliquo modo se Latinis accommodare, qui constituere solent Sacramenti Ordinis materiam in Instrumentorum porrectione.* Porro Joannes Baptista Catumstyrites Italogræcus in Libello De Vera utriusque Ecclesiæ Sacramentorum concordia Accus. 82. obtestatur, verissimam esse doctrinam Metropolitæ Philadel-

phensis; & pro ea sentit Fagnantis in cap. cum venisset, num. 75. De Sacra. Unâ. ubi affirmant, ita etiam attestatum sibi fuisse à Græcis Catholicis, qui habitant Venetiis, ut latius notavi supra in Decis. VII. num. 21. & 22. Ceterum Veritate circa Ritus Ordinationum Orientalis Ecclesiæ illibata permanente:

Septimum fundamentum exhibetur antedictæ opinionis, consistens in approbatione Græcorum Rituum, quam fecerunt Summi Pontifices Romani Leo X. Anno 1521. die 18. Maii. Clemens VII. Anno 1526. die 26. Martii. Clemens VIII. Anno 1595. die 23. Decembris, & Paulus V. Anno 1616. die 10. Decembris; quorum Constitutiones per extensum ponit Morinus de Sacra. Ordin. part. 1. cap. 4. à num. 6. & seqq. advertens, quod prædicti Summi Pontifices Clemens VIII. ac Paulus V. aluerunt Romæ Episcopum Græcum, qui ibi Ordinationes Ritu Græco celebraret, ut diximus etiam supra Decis. VII. num. 25. idemque fecit Urbanus VIII. ampliando, ut præfatus Græcus Episcopus Divina Officia, atque Ordinationes in Ecclesia S. Athanasii Ritu Græco perageret, & caeremonias, ac Ritus Orientalis Ecclesiæ Alumnos illius Collegii doceret: concludens Morinus d. cap. 4. num. 16. in fine: *Est igitur evidentissimum, Ecclesiam Romanam Græcos Ordinationes semper approbasse; Græcorum Episcopos, & Presbyteros, Schismate egerato, nunquam reordinasse; sed cum exercitio Ordinum, quos à Schismaticis susceperant, nisi aliud crimen subesset, admisisse, ratamque Ordinationem, quam apud eos acceperant, semper habuisse.* Inferens Morinus ex his omnibus, Materiam Ordinis Diaconatus esse manuum impositionem; Formam verò verba deprecatoria, seu Orationem, quam recitat Episcopus tenens manum super caput Ordinandi, deprecans super eum Spiritus Sancti illapsum, ac Divinæ gratiæ concessionem. Hæc omnia ad favorem præenarratæ primæ opinionis.

Verum contra hoc ultimum fundamentum obijci posset; quod Constitutiones Leonis X. Clementis VII. ac VIII. loquuntur, non de Ritibus Græcis Ordinationes Sacras concernentibus; sed de respicientibus panem fermentatum in consecratione Eucharistiæ; formam verborum in Baptismo, usum Matrimonii Ordinarum in sacris contracti ante Ordinationem; nutritionem Barbae, ac Eucharistiæ sub utraque specie dispensationem cuicumque fidelium, etiam pueris; quorum articulorum Ritus Leo X. ac subsequentes nominati Pontifices ex desiderio unionis utriusque Ecclesiæ approbarunt, & permiserunt: at de materia, & forma Ordinum conferendorum nihil dixerunt. E contra Innocentius Quartus Anno 1254. in sua Constitutione XIV. quæ incipit, *Sub Catholica*, agens de variis Græcorum Ritibus circa sancta Sacramenta, in §. *Ad hæc* 19. circa Ordines ita disposuit: *Ad hæc volumus, & expresse præcipimus, quod Episcopi Græci septem Ordines secundum morem Ecclesiæ Romanæ de cetero conferant.* Sed utrum Papa intellexerit tantum de numero Ordinum septenario, vel etiam de traditione Instrumentorum, quæ sunt materia Ordinum? cogiter Studiosus Lector. Nicolius citans prædictam Constitutionem Innocentii IV. in Flosculis Verb. Græci num. 10. tantummodo ait: *Ordines secundum morem*

morem Ecclesie Latine Græci conferre tenentur. Hæc de prima opinione.

Secunda opinio tenet, in Ordinatione Diaconi Materiam esse traditionem Libri Evangeliorum, quam facit Episcopus Ordinando; Formam verò hæc Verba: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei, tam pro vivis, quam pro Defunctis in nomine Domini.* Tutores, ac defensores hujus opinionis sunt Richardus in 4. dist. 24. art. 4. q. 3. Summa Astensis lib. 6. tit. 5. art. 6. Sylvest. Verb. Ordo num. 3. Ruardus Tapperus art. 17. contra Lutherum. Paludanus dist. 24. q. 2. artic. 8. num. 15. & seqq. Major ead. dist. q. 1. circa medium. Viguierius in Instit. cap. 16. §. 6. Vers. 1. Dominicus Soto ibid. q. 1. art. 3. §. Per quam tamen. Gregorius de Valentia disp. 9. qu. 1. de Sacramento Ordinis punct. 5. Ludovicus Meratius tract. de Ordine disp. 6. sect. 1. tom. 3. in Summ. S. Thome. Vasquez in 3. part. disput. 236. cap. 7. num. 85. & disp. 238. cap. 4. num. 35. 36. Bonacina de Sacram. Ord. disp. 8. qu. Unica punct. 3. num. 4. Castropalaus tract. 27. disp. Unica punct. 4. n. 10. Faber, Villalobos, Nugnus, & alii apud Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 5. resol. 5. §. 2. requiescente in ejus opere inordinato part. 3. tractat. 4. resol. 187. quibus ego addo Gonetum tom. 5. de Sacram. Ord. disp. 2. art. 3. n. 48. & Emin. Card. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 6. artic. 5. per totum. Probant hanc opinionem sequentibus argumentis, juribus, ac rationibus.

Primo ex Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. ubi loquens de ordine ait: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cujus Materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus verò per Libri Evangeliorum dationem.* Ergo hæc opinio innititur punctuali, & manifestæ doctrinæ Concilii Florentini.

Secundò probatur ex Pontificali Romano impresso Anno 1582. jussu Gregorii XIII. in quo part. 1. de Ordinatio Diaconorum. dum Episcopus tradit Librum Evangeliorum notatur in margine: *In hoc actu imprimatur Character hujus Ordinis.* Modò sic argumentatur. Character in Sacramento Ordinis tunc imprimitur, quando Ordinando traditur materia propria tangenda. Sed Character Ordinis Diaconatus imprimitur, dum traditur ab Episcopo, & tangitur ab Ordinando Liber Evangeliorum, ut innuit Pontificale Romanum. Ergo Libri Evangeliorum traditio est Materia Ordinis Diaconatus; Forma autem Verba, quæ dicuntur in eadem traditione Libri. Quod autem Pontificale Romanum sit Liber authenticus, & habeat vim legis, nefas esset dubitare, ut de aliis Libris Ritualibus, & Cæremonialibus per Summos Pontifices approbatis docent Gratian. Discept. Forens. cap. 112. num. 7. Loterius lib. 1. q. 16. num. 123. Sperellus Decis. 179. num. 23. atque Rota Romana part. 4. recent. tom. 3. decis. 647. & part. 17. decis. 87. num. 23.

Tertiò: allegatur textus in cap. 1. De Sacram. non iteran. in quo Innocentius III. interrogatus, *An permitti debeat ministrare, qui sine impositione manuum fuerit ad Ordinem Diaconatus assumptus?* Respondit, *Non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fac-*

rat prætermisum. Modò sic discribitur: quando Ordo fuit nulliter collatus, est omninò iterandus, quia quod nullum est à principio, nullum producit effectum, & nullam concedit potestatem. cap. 30. lemniter De Consecr. dist. 1. DD. in c. Unico de Sacra Unct. E contra si quid est omisum in collatione Ordinum, quod non impediatur eorum validitatem, non sunt Ordines repetendi, seu reiterandi, cap. 1. & 2. & 5. 68. dist. cap. Consultationi, de Tempor. Ordinatio. sed supplendum tantummodo est id, quod fuit omisum, d. cap. 1. de Sacram. non iteran. & ibi Gonzalez in Comment. num. 8. Sanchez in Consil. Moral. libr. 7. cap. 1. dub. 3. Cum igitur Innocentius III. in hoc cap. 1. de Sacram. non iteran. dicat, non esse iterandam Ordinationem Diaconi, in qua fuit omisum manus impositio; sequitur eundem Diaconum fuisse bene ordinatum. Sed cum qua materia, & forma? Utique per traditionem Libri Evangeliorum, cum illis verbis, *Accipe potestatem legendi Evangelium &c.* Nec amaritudinem faciat, quòd textus in d. cap. 1. non dicat *ad Ordinem Diaconatus*; sed habeat, *ad Ordinem Subdiaconatus*; quia est error Typographi; & debet legi *ad Ordinem Diaconatus*; tum ob manifestam rationem, siquidem Subdiaconi non ordinantur per manus impositionem, sed per traditionem Calicis vacui, ac patenæ. cap. Subdiaconus, 23. dist. tum quia in bonis exemplaribus Juris canonici habetur expresse *ad Ordinem Diaconatus*, ut testantur Anton. Augustinus, & Hostiensis in eod. cap. 1. Suarez de Censuris disput. 41. sect. 4. numer. 12. Franciscus Hallierius de Sacris Elect. pap. 434. & alii, quos citat, & sequitur ipse Gonzalez in Not. ad d. cap. 1. De Sacram. non iteran.

Quartò facit textus in cap. Presbyter. 3. eod. tit. De Sacramen. Ordin. ubi pariter Gregorius IX. respondit, & dixit; quòd si omisum fuerit manus impositio tam in ordinatione Presbyteri, quàm Diaconi, non est Ordo iterandus; *Sed statuto tempore ad hujusmodi Ordines conferendos cautè supplendum quod per errorem existit prætermisum.* Igitur ex supradicta consideratione essentia Ordinis Diaconatus non consistit in impositione manus, sed in traditione Libri Evangeliorum, quam ibi Pontifex supponit interfuisse.

Quintò: quia si manus impositio esset Materia essentialis Ordinis Diaconatus, haberet formam expressivam ministerii, ac officii Diaconalis, nam in omnibus Sacramentis forma debet exprimere vim, & operationem illius Sacramenti, & præcipuè in Sacramento Ordinis debet innuere potestatem, quæ confertur Ordinatio. Salmanticenses de Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 27. At quando Episcopus imponit manum super caput Diaconi nullam formam profert indicativam ministerii Diaconalis; & è contra illam exprimit in traditione Libri Evangeliorum, dicendo: *Accipe potestatem legendi Evangelium &c.* Ergo sequitur veram, & essentialem Materiam Ordinis Diaconatus esse ipsam Libri Evangeliorum traditionem; Formam verò Verba prædicta.

Verumtamen graviter obstat huic opinioni, quòd Sancti Apostoli non tradiderunt Librum Evangeliorum septem Diaconis, quos ordinarunt, & consecrarunt Act. 6. 6. nec in aliquo Conci-

Concilio ante Florentinum enunciatur hæc Libri Evangeliorum traditio; nullumque Rituale, aut Auctor Catholicus per nongentos circiter annos post fundatam Ecclesiam mentionem facit prædictæ Evangeliorum Libri traditionis; ut testigimus supra numer. 7. & 13. ubi Durandi testimonium de sua Ecclesia Aniciensi retulimus.

Respondet doctissimus Mastrius in 4. Lib. Sent. disput. 4. de Sacram. Ordinis sub num. 44. his verbis: Minime dubitandum est in uniuersali Ecclesia Ritus hunc tradendi Librum Evangeliorum semper fuisse servatum; licet aliqua Ecclesia particularis pro aliquo tempore circa hoc errare potuerit; & auctoritas præfertim illius Ecclesiæ Aniciensis, cujus Durandus ipse fuit Episcopus, non est tanta, ut nos morere, vel turbare debeat, ut inquit Coninchius. Ratio est, quia mos, & laudabilis Summorum Pontificum consuetudo fuit, ad tollendam Religiosorum ambitionem, ac eorum humilitatem seruandam, dum Episcopalem dignitatem extra claustra querunt, vel eam non concedere, vel solum in Ecclesiis infimi ordinis; unde talem esse illam censeo, cui Durandus præfuit Religiosus ex Ordine Prædicatorum assumptus. Respondent aliqui, quod licet ab Ecclesiæ initio conscriptus non fuerit integer Evangeliorum Liber, poterat esse, ut in chartis quibusdam descripte essent aliquæ partes, siue aliqua Mysteria Fidei, quæ utique habuissent eandem vim, & nomen Evangelii, & ad hanc Ordinationem sufficiebant. Alii dicunt, Christum in initio dispensasse cum Apostolis, ut possent hunc Ordinem conferre sine traditione Libri Evangeliorum.

Melius tamen respondetur ex communi doctrina jam tradita ab initio Questionis num. 36. cum Bellarmino, Coninchio, Marchino, Aversa, & aliis, quod sicut Christus externam peccatorum confessionem instituit determinatè materiam Sacramenti Pœnitentiæ: Num autem hæc facienda sit verbo, vel scripto, aut aliis signis sensibilibus non determinauit, sed Ecclesiæ determinandum reliquit; & materiam, ac formam Matrimonii instituit consensum contrahentium externis verbis, vel aliis signis expressum; hæc autem signa in particulari non determinauit, sed ea communi usui, & contrahentium voluntati reliquit: Item formam eiusque Sacramenti instituit in genere Verba, quæ actionem conferentis significarent. V. G. talem hic, & nunc à baptizante ablui in Nomine Patris &c. ipsa autem Verba in particulari, & in individuo talem actionem exprimentia non instituit, sed hæc reliquit communi loquentium usui in proprio Idiomate; siquidem ad illam eandem actionem significandam alia adhibet verba Græcus, alia Dalmata, alia Latinus, alia Gallus, Italus, & Hispanus in propria vernacula lingua: Sicut, inquam dicta Signa in Matrimonio, & Pœnitentiæ, & Verba in aliis formis Sacramentorum instituit quidem determinata secundum ratio-

nem suam formalem, seu significationem, quatenus determinatè tanta esse voluit, ut certam rem determinatè significarent; indeterminata tamen secundum esse materiale: ITA PARITER instituit materiam hujus Ordinis in traditione alicujus rei, qua Diaconi officium designaretur; quenam autem res in individuo tradi deberet, hoc determinationi Ecclesiæ reliquit; ita quod hanc Materiam Diaconatus instituit secundum rationem formalem determinatam; qua scilicet determinatè significaretur hic, & nunc per talem actionem tribui Ordinato certam Potestatem Ecclesiasticam; indeterminatam tamen secundum esse materiale; quatenus in potestate Ecclesiæ reliquit per traditionem hujus, vel illius rei collationem hujus potestatis significare. Et per hanc doctrinam facile conciliantur Ritus diversi Ecclesiæ Latine, & Græcæ in Ordinibus conferendis, utraque enim confert Ordinationem per signum sensibile, & verba, quæ optimè collationem Ordinis significant. Quare utraque valide conficit, & utraque seruat, formaliter loquendo, Materiam, & Formam à Christo institutam; licet materialiter signis diversis utatur. Hæc est responsio communis inter Theologos, & Canonistas, quos longa serie citavi supra Decif. VII. num. 28. & 29.

Idcirco ostendendum esset tantummodò, quando coepit Ecclesia ordinare Diaconos cum traditione Libri Evangeliorum? At hoc initium non reperitur scriptum; & potest procedere ex traditione Apostolica, cujus fidelissima custos est Ecclesia Romana, ut ostendimus in Decif. VII. num. 32. Equidem ex illo Rituali Anglicano vetustissimo arguitur esse ultra XI. sæcula, ut diximus supra num. 11. certissimum est autem, quod erat in usu per sexcentos annos, & ultra ante Concilium Florentinum; & quod hoc errare non potuit in assignanda traditione Libri Evangeliorum pro Diaconatus Ordinis Materia, ut pluribus rationibus ostendit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 6. de Sacram. Ord. num. 102. & seqq.

Tertia Opinio, quæ est magis communis docet, non solum traditionem Libri Evangeliorum, sed etiam Manuum impositionem cum illis verbis. Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus, esse duas partiales, sed essentielles hujus Ordinis Materias, ac Formas. Ita S. Thomas in 4. dist. 24. q. 2. art. 3. & in Supplemento 3. p. q. 37. art. 5. ad 5. & q. 38. art. 1. ad prim. Card. Hofius in Confess. Cathol. cap. 52. Card. Bellarminus de Sacram. Ord. cap. 9. Hallerius de Sacris Ordin. §. 15. Lambertus de Sac. Ord. disp. 3. art. 3. Layman. lib. 5. tract. 9. cap. 5. num. 2. ac Estius, Puteanus, Gammacheus, & alii plures, quos cumulat Morinus d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 3. quibus, addendi Cajetanus, Card. de Lugo, Coninchius, Marchinus, & alii, quos citant, ac sequuntur Salmanticenses de cod. Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 28. & quos approbat Mastrius in cit. disp. 4. num. 42. nec non Diana Coordinatus tom. 2. tract. 5. resol. 5. actom. 3. tract. 1. resol. 67.

Proba-

34 Probatur hæc opinio, quod ad ipsam traditionem Libri Evangeliorum, cum forma Verborum illam associantium, ex Concilio Florentino, in quo de eadem Materia, & Forma datur expressa doctrina; & ideo de ea nefas esset dubitare, ob infallibilitatem, quam omnes Catholici profitentur in Concilio Generali; præsentente Pæpa, & illud approbante. Fagnanus in cap. Majores, num. 36. de Baptismo tom. 5. pag. 234. & alii DD. quos citavimus supra in Decif. VII. num. 16. Quo verò ad impositionem manus, & Verba Episcopi eam comitantia, sequentes dantur probationes.

35 Prima ex Concilio Carthaginensi IV. can. 5. in quo sic definitur: *Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus manum supra caput ejus ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Et quamvis supra num. 8. obijciendo dixerimus secundum aliquos, ibi Concilium non videri locutum de hac manus impositione tanquam materia Ordinis Diaconatus, sed ad distinctionem impositionis manuum, quæ sit in Presbyteratu non à solo Episcopo, ac etiam ab aliis Sacerdotibus una cum eodem Episcopo, nihilominus communiter docent DD. inter quos Mastrius dist. disp. 4. num. 42. verba Concilii Carthaginensis esse intelligenda de Materia Ordinis Diaconatus; siquidem in antecedenti Canone loquitur de Materia Ordinis Episcopatus, & Presbyteratus, & in subsequenti de materia Subdiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus; qui omnes Canones repositi leguntur à Gratiano in dist. 23. cap. Episcopus, cap. Presbyter. cap. Diaconus, cap. Subdiaconus, cum aliis eorundem Ordinum minorum subsequentibus.

36 Secunda probatio desumitur ex Verbis Divi Hieronymi in cap. 56. Isaie ita scribentis: *Ordnatio non solum ad impetrationem vocis, sed etiam ad impositionem manuum impletur.*

37 Tertia probatio & quidem præcipua est Gratia, quæ datur Diacono per manus impositionem, ut diximus supra num. 9. Et docet S. Thomas in 4. dist. 25. qu. 2. art. 3. in corp. & alia auctoritates dist. numer. 9. à nobis adductæ. Neque obstat, quod si manus impositio sit materia Ordinis Diaconatus, videatur dicendum, quod per eam imprimatur Character, & Gratia conferatur contra id, quod ex Pontificali Romano probatum est supra num. 26. & dictum est d. num. 9. Nam respondent Salmanticenses, quod quando aliquis Ordo habet duas parciales materias, Character imprimitur, & Gratia confertur, dum materia principalior, ac magis expressiva potestatis illius Ordinis applicatur; & ideo, quia traditio Libri Evangeliorum est materia magis principalis Ordinis Diaconatus; idcirco, dum traditur Liber imprimitur Character; & Gratia, quæ moraliter cœpit infundi in impositione manus Episcopi, in eadem Libri traditione completur. Ita Salmanticenses d. tract. 8. cap. 3. num. 33. Minus obstat, quod adinvicem videantur sibi contraria Concilium Carthaginense, & Concilium Florentinum, dum primum non loquitur de traditione Libri Evangeliorum; secundum autem non meminit impositionis manus; nam respondet Mastrius d. disput. 4. num. 42. quod licet utrumque Concilium de utraque materia mentionem non

Doct. Clericali Tom. II. Lib. V.

fecerit, nihilominus altera, de qua nihil dixerunt, non fuit ab iisdem exclusa; & per consequens concludendum utramque materiam cum sua forma verborum concurrere ad essentiam Ordinis Diaconatus; etsi traditio Libri Evangeliorum, tanquam magis expressiva potestatis, quæ per hunc Ordinem confertur, sit magis principalis, & in ea imprimatur Character; & ob hanc rationem in cap. 1. & in cap. 3. de Sacram. non interand. dictum sit à Summis Pontificibus Innocentio III. ac Gregorio IX. 39 quod si in ordinatione Diaconi omissa fuerit manus impositio, non sit Ordinatio reiteranda; sed opportuno tempore supplendum, quod fuit omissum; quia scilicet ob traditionem Libri Evangeliorum, quæ est materia principalior, & in qua imprimitur character, & consistit essentia Ordinis Diaconatus, valide fuit collatus Ordo, & Ordinis Sacramentum. Hæc de Tertia opinione.

40 Quarta reperitur opinio, quæ censet, Materiam Ordinis Diaconatus ultra Manuum impositionem, & Libri Evangeliorum traditionem, esse quoque Stola in humero Diaconi applicationem. Hanc opinionem habuit Sichardus Cremonensis Episcopus Lib. 2. de Institut. Eccles. cap. 2. ubi ita scribit de Ordinatione Diaconi: *Postea dat ei Stola super humerum sinistram Episcopus dicens, Accipe Stola candidam de manu Domini &c. & postea, ut intelligat se esse præconem Christi, tradit ei Evangelium dicens, Accipe potestatem legendi Evangelium tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Hæc res igitur, & hæc Verba sunt hujus Sacramenti substantia. Dalmatica verò si cui datur, solemnitas est, & non substantia.* Similiter ita opinatus est Paulus Jaderensis Archiepiscopus in suo Opere inscripto *Thesaurus Pontificum*, in quo ita notavit: *Diacono, cum ordinatur, tradatur sub certis verbis Stola, & Codex Evangelii, quæ res, & verba sunt hujus Sacramenti substantia; cætera sunt de solemnitate.* Horum Auctorum verba prædicta transcribit Morinus. de Sacris Ordin. d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 2. Porro hæc opinio nullum alium sequacem habet, & jure merito, quia Stola est simplex ornamentum Diaconi, qua uti debet in cantando Evangelio, ut demonstrat Magrius in Hierolexic. Verb. Stola; ad 41 dens, quod si illud cantaret absque Stola, peccaret mortaliter, quod nos notavimus in Decisionibus de Sacrificio Missæ Decif. 50. sub num. 29.

Hic autem credimus magna observatione dignum, quod nonnulli ex Libris Ritualibus antiquis apud Morinum part. 2. de Sacris Ordin. 42 faciunt mentionem de Stola danda per Episcopum Diacono in ejus Ordinatione; ut videre est pag. 221. pag. 255. & pag. 274. At eorundem Ritualium major numerus nullum verbum continet de eadem Stola, neque de ejus impositione in sinistro humero, quam facit Episcopus, dum ordinat Diaconum, prout studiosus Lector observare poterit in eodem Morino à pag. 213. ubi incipiunt Ritualia pro Latinis Ordinationibus. Sequitur ex hoc silentio circa Stola, quod prædicti Libri Rituales non expriment omnia, quæ in antiquissimis sæculis servabat Ecclesia in collatione Ordinum; unde ex eis deduci non potest concludens argumentum circa traditionem Libri Evangeliorum dicendo,

X

Ritua-

Rituales antiqui de ea non loquuntur. Ergò antiquitus traditio Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi non erat in usu. Nam neque de Stola tradenda Diacono loquuntur plurimi eorundem Ritualium vetustissimorum; & tamen ineptum esset dicere, quòd Stola non daretur; cum alii Rituales libri ejusdem antiquitatis velejusdem Stolæ dationem ponant, vel ipsius benedictionem notent in ordinandis Diaconis. Præterquam quod dicendum foret, Diaconos antiquitus ordinatos fuisse absque Vestibus Sacris; eo quia de iisdem nulla mentio habeatur in prædictis Ritualibus. Igitur sicut Scriptores antiqui prædictorum Ritualium non curarunt notare Vestes Sacras, & Stolam, quibus Diaconi, dum ordinantur, induuntur; ita non debet esse à veritate alienum dicere, quòd antiquitus traderetur Liber Evangeliorum, ut haberetur in illo Rituali Anglicano, de quo supra num. 11. & in alio Bellovacensi de Anno 900. circiter apud eundem Morinum d. part. 2. pag. 270. etsi alii Libri Rituales antiqui ejus non meminerint.

Quinta demum opinio in aliquibus Ecclesiis antiquitus erat, quòd Manuum impositioni, Libri Evangeliorum traditioni, Stolaque exhibitioni accederet, pro Materia Diaconatus, etiam Unctio manuum Ordinandi cum Sacro Chrismate, cum verbis vim Formæ habentibus in eadem Unctione prolatis; ut refert Hugo Menardus in Notis ad Libr. Sacrament. S. Gregorii Papæ pag. 289 ita scribens: in citato Pontificali Anglicano M. S. post traditionem Libri Evangeliorum Diaconi manus unguuntur, ita enim habetur: Consecratio manuum Diaconi de Oleo, atque Chrismate. Consecrentur Manus istæ, quæsumus Domine, & sanctificentur per istam Unctionem, tuamque Benedictionem, ut quæcunque benedixerint, benedicta sint, & quæcunque sanctificaverint, sanctificata sint. Et sane olim in Gallia hic mos inoleverat, ut manus Diaconis ungerentur; quod manifestum est ex Epistola Nicolai Papæ I. ad Rodolphum Archiepiscopum Bituricensem, ibi: Præterea, sciscitaris, Utrum solis Presbyteris, an Diaconibus debeant, cum ordinantur, manus Chriftatis liquore perungi: Quod non interrogasset Pontificem Maximum Rodolphus, nisi id moris esse in Diaconorum Ordinatione alicubi in Gallia, compertum habuisset. Hucusque Menardus. De qua quidem unctione scribunt etiam Magrius in Hierolexic. Verb. Chrifta col. 3. & in Verb. Diaconus col. 2. Et Emin. Card. Bona Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 25. in fine. Forfan tunc prædicta Unctio reputabatur Materia Ordinationis Diaconatus ex his, quæ habentur apud Tertullianum Libr. de Resurrectione Carnis: videlicet: Caro ungitur, ut anima consecratur: caro signatur, ut anima muniat: caro manus impositione adumbratur, ut anima spiritu illuminetur. Cæterum hæc opinio nullo stabili in aia fundamento de se corrui, & prædicta Unctio, quæ erat introducta motivo devotionis ab aliquibus Episcopis Gallia, à pluribus sæculis est intermissa; & sic concluditur, restringi Materiam Ordinis Diaconatus tum ad impositionem Manus, quam facit Episcopus super caput Ordinandi, tum ad traditionem Libri Evangeliorum; Formam verò ad Verba, quæ in utraque actione ab eodem Episcopo proferuntur.

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Ut declarentur Officia, ac Ministeria Diaconorum, hi in tria genera dividuntur, & ostenditur, Diaconos esse vel Maximos, vel Majores, vel Inferiores. Primi sunt Cardinales Diaconi S. R. E. quorum origo, numerus, & Officia explicantur, pluribus eruditionibus circa eosdem insertis. De majoribus Diaconis, idest Archidiaconis Ecclesiarum Collegiatarum agitur, & de ministeriis ad eos de jure spectantibus. Pariter narrantur Officia Diaconorum inferiorum, tum de Jure Divino, tum ex commissione Ecclesiæ eis competentia. Tandem differitur de Flabello, quod Diaconi Græci ex Officio tenent in manibus, ac movent ad Altare: ejusque mystica significatio, cum aliis curiosis Ritibus Maronitarum, exponitur.

SUMMARIUM.

- 1 Diaconi græci, Levita habraice, Ministri latine dicuntur.
- 2 Diaconi alii Maximi, alii Majores, alii Inferiores.
- 3 Cardinales S. R. E. Diaconi sunt maxim.
- 4 Cardinalium omnium numerus septuagesimus. Et cur?
- 5 Cardinalium nomen, ac Dignitas tempore S. Sylvestri Papæ.
- 6 Cardinales unde sic nominati?
- 7 Cardinalium numerus olim varius.
- 8 Cardinales alii Episcopi, alii Presbyteri, alii Diaconi.
- 9 Diaconi Cardinales olim septem tantum. Et cur?
- 10 Angelorum septem coram Deo astantium nomina.
- 11 B. Amadei Lusitani Reformatis Ord. S. Francisci laudes.
- 12 Diaconi Cardinales septem cur dicti Regionarii?
- 13 Cur deinde quatuordecim; ac postea decem, & octo?
- 14 Cardinales Episcopi VI. Presbyteri L. Diaconi XIV.
- 15 Diaconie, seu Tituli Cardinalium Diaconorum qui sint?
- 16 Diaconorum Cardinalium antiquitus Officia tria. Et quæ?
- 17 Mensæ, seu Tabule lignee super qua Christus instituit Eucharistiam descripto, & conservatio.